

РАДАСЦІ, ЯКІХ МАГЛО І НЕ БЫЦЬ

Перад Вялікаднем

Наогул Вольга хацела хлопчыка. Яна — жанчына з характарам, таму не ўяўляла сябе маці дзяўчынкі. Працавала таваразнаўцам у адной краме, якая, як тады было прынята, узяла шэфства над дзіцячым домам. Работнікі крамы ставіліся да гэтай місіі адказна, не толькі збіралі грошы на падарункі дзецям пад Новы год, але і наведвалі іх. І вось аднойчы перад Вялікаднем наведваць дзяцей адважылася і сама Вольга. Паехала ў дзіцячы дом са сваёй калегай, якая часам брала некаторых дзяцей да сябе на выхадныя.

— Нікога я не збіралася браць, — успамінае Вольга Мікалаеўна. — У мяне яшчэ не было сваіх дзяцей, але я тады не сумнявалася, што яны з'явяцца, бо ў той час ужо спрабавала разам з урачамі разабрацца, у чым праблема нашай бяздзетнасці. Прыехалі на месца, а там нас сустрэла дырэктар і прапанавала мне ўзяць дзіця на выхадныя. Падумала, што гэта ж не назаўсёды, вазьму кагосьці з малых за кампанію з сяброўкай. Тады шасцігадовай Але прапанавалі паехаць са мной, і яна пагадзілася. Я яшчэ не ведала, што маё жыццё так цесна перапляцецца з гэтай кволенкай дзяўчынкай.

«Гэтага ўсяго магло б і не быць, калі б я тады прыняла іншае рашэнне».

Вольга нават не паведаміла пра сваё рашэнне мужу. Проста прывяла дзяўчынку дадому і сказала, што тая прыехала ў госці. Муж Сцяпан, чалавек па натуре вельмі добры, быў зусім не супраць.

— Гэта было так даўно... Памятаю, мы пайшлі ў парк і купілі ёй паветраны шарык, які хутка лопнуў, і ад таго яна вельмі расстроілася, плакала наўзрыд!

Выхадныя скончыліся, і Вольга Мікалаеўна адвезла дзяўчынку назад. На гэтым можна было паставіць кропку, але маленькая Ала так не лічыла. Наступнымі выхаднымі яна сабрала рэчы, каб зноў паехаць да Вольгі Мікалаеўны. Пайшла да дырэктара дзіцячага дома і спытала, калі па яе прыедуць. Тая трошкі разгубілася, але ўсё ж адказала малой, што Вольга Мікалаеўна — чалавек сур'ёзны і вельмі заняты, таму забраць не зможа, бо з'ехала ў камандзіроўку. Ала панура вярнулася ў групу. Сама ж дырэктар спешна патэлефанавала Вользе Мікалаеўне і спытала, маўляў, ці мае тая сур'ёзныя намеры ў адносі-

нах да дзяўчынкі, бо трэба нешта прыдумаць, каб дзіця больш не чакала. Рашэнне было прынята імгненна. Вольга Мікалаеўна і сапраўды не змагла паехаць у той дзень у дзіцячы дом і папрасіла з'ездзіць туды свайго мужа і забраць малую.

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар. «СГ».)

Першакласніца Ала.

— Памятаю, прыводзіць Сцяпа яе дадому, а я гляджу на Алу, і так маё сэрца сісіснулася, так шкада стала гэтае дзяўчо..., — успамінае Вольга Мікалаеўна. — Падумала, ну і няхай жыве з намі, народзіцца малое, а ў мяне ўжо памочніца ёсць. Такі вось падарунак нам усім выйшаў на Вялікдзень.

Дадому

Сваё дзіцтва ў дзіцячым доме Ала амаль зусім не помніць.

— Я памятаю нейкія моманты, але яны заўсёды звязаныя з домам. Напрыклад, калі ўжо была ў сям'і, паехала да бабулі, якая жыла ад нас недалёка. Там я засталася нанач. Калі ўжо ляжала ў ложку, пачалася навальніца. І раптам — яскравы ўспамін, як я ляжу ў групе з іншымі дзецьмі, а за акном тая ж навальніца... Гэтыя ўспаміны я тады ніяк не аналізавала і не пыталася ў маці, адкуль яны. Я была ўпэўнена, што матуля забрала мяне дадому са звычайнага дзіцячага садка, і ўвогуле не разумела, што я прыёмная. Канешне, гэта прывяло да шоку ўжо пазней.

А для Вольгі Мікалаеўны самым вялікім здзіўленнем было ўбачыць медыцынскую картачку Алы. Якія там толькі не стаялі дыягназы: і ДЦП, і затрымка развіцця, і шмат чаго яшчэ... Ала за свае шэсць гадоў перанесла незвычайна мноства захворванняў. Яна патрапіла ва ўстанову, калі ёй было ўсяго паўтара года. Прагнозы былі несучасальныя. Пайшла Ала толькі з трох гадоў і лічылася дзіцем, якое вельмі часта і цяжка хварэе.

— Медыцынская картачка мяне здзівіла, але я ўсё ж

не бачыла ў гэтым сур'ёзнай праблемы, — расказвае Вольга Мікалаеўна. — Яе захворванні не былі прыкметныя. І я вырашыла проста выкінуць гэтую медыцынскую картачку.

Пасля таго як аформілі ўдачарэнне, жанчына прывяла дзіця ў паліклініку. Урачы аглядзелі малую і не знайшлі сур'ёзных адхіленняў, акрамя праблем з вусамі.

— На жаль, хвароба ў дзяўчынку была настолькі запущана, што яна вельмі слаба чула. Мы хацелі зрабіць ёй аперацыю, каб выратаваць вухі, павезлі яе да лепшага прафесара ў Мінску. Але ён сказаў, што пасля аперацыі ёсць рызыка застацца ўвогуле глухой. І мы не адважыліся.

У хуткім часе сям'і прапанавалі аддаць дзяўчынку ў інтэрнат для людзей, якія слаба чуюць. Але Вольга Мікалаеўна з мужам адмовіліся, вырашылі, што справяцца самі. І ў іх атрымалася.

Выхаванне

Сама Вольга Мікалаеўна лічыць сябе строгай маці. У тыя часы не праводзілі курсы перад усынаўленнем, але жанчына выдатна разумела, чаму Ала хавае ежу ў ложку, і яе гэта не раздражняла. Яна спакойна тлумачыла зноў і зноў, што ў яе нічога не адбярэ. І з разуменнем ставілася да таго, што дзяўчынка ўвогуле не ведала, што такое абслугоўваць сябе.

— Алу прыцягвала ўсё, што было небяспечна ці нельга рабіць. Напрыклад, гульня з запалкамі... З-за гэтага муж вельмі хваляваўся за нашу бяспеку, ніякія размовы з малой не дапамагалі. У выніку ён проста ўзяў пачак запалак і даў ёй спаліць іх, але толькі пад яго наглядом. Ала была шчаслівая ад такой магчымасці. Але неўзабаве пасля пачатку «гульні» ёй на руку ўпаў падпалены кавалчак запалак, і яна вельмі спалохалася.

Мо тады і ўсвядоміла, што гэта не цацка.

Алу пачалі прывучаць да самастойнасці. Яна сама хадзіла ў школу, краму і ў паліклініку, сама рабіла ўрок і знаходзіла сабе заняткі ў гуртках па інтарэсах. Вядома, не адразу ўсё атрымлівалася. Прышлося змяніць тры школы, перш чым Ала стала знаходзіць агульную мову з настаўнікамі і адчула сябе больш упэўнена на занятках. Вольга Мікалаеўна няспынна унушала дзяўчыцы, што яе жыццё — гэта яе адказнасць і што бацькі не заўсёды будуць побач. Цяпер яна часам думае, што нават перастаралася.

«Я яшчэ не ведала, што маё жыццё так цесна перапляцецца з гэтай кволенкай дзяўчынкай».

— Памятаю, прынясе Ала цацку якую ў дом, а мяне адразу ў жар кідае: «Хоць бы толькі не скрала». Цяпер ужо разумею, што часта проста занадта «ўгляддалася» ў дзіця. Ала вырасла і стала цудоўнай і разумнай жанчынай. Яна, калі пасля школы паступала першы раз, праваліла экзамены. Але не стала чакаць год, а пайшла працаваць у сталовую пасудамыйкай, каб не сядзець у нас на шы. Потым усё ж паступіла ў інстытут і атрымала вышэйшую адукацыю... Мне здаецца, што яна сама па сабе такая самастойная, і ў гэтым няма ніякай маёй заслугі.

Праўда, сама Ала так не лічыць. Яна ўпэўнена, што менавіта маці ўклала ў яе гэту якасць.

Стаўленне навакольных

— Пра нас часта казалі непрыемныя рэчы за вочы. Асабліва калі стала зразумела, што ў мяне не будзе сваіх дзяцей. Урачы так і не змаглі

мне растлумачыць, чаму ў нас не атрымалася... Для сябе я зразумела, што не ўсё залежыць ад дактароў. Рэакцыя сваякоў на наша рашэнне прыняць Алу мяне спачатку абражала. Але ў хуткасці перастала хваляваць.

Вольгу Мікалаеўну падтрымлівалі яе блізкія сябры, і ёй гэтага было дастаткова. Тыя, каго запрашалі ў дом, звычайна ставіліся да Алы з цеплынёй. У дзяўчынкі былі найлепшыя цацкі і самае моднае адзенне, якая магла быць у тыя часы... Але калі аднойчы разам з Алай да бабулі прыехалі іншыя сваякі і іх дзеці не сталі з ёй гуляць, бо яна «не родная», Ала шчыра здзівілася.

— Памятаю, як я разглядала свае рукі, ногі, твар у люстэрку і не магла зразумець, чым жа я адрозніваюся ад іншых дзяцей і чаму яны не хочуць са мной сябраваць, — успамінае Ала. — Я не разумела, што такое дзіцячы дом і чаму мая маці быццам бы не мая.

У выніку дзяўчынка прыняла рашэнне спытаць пра гэта ў мамы і атрымала праўдзівы адказ...

Ала памятае звон у вухах ад навіны. У яе галаве нібыта склаўся нейкі пазл. Прыйсці ў сябе дапамагла маці, якая сказала, што яна іх дачка назаўсёды. Гэта ёй тады дапамагло.

Дзяўчына яшчэ не раз потым у сваім жыцці чула непрыемнае ў свой адрас. Яе спынялі мінакі ў роднай весцы таты і ўпэўніваліся, ці ведае яна аб сваім паходжанні. Ала старалася спакойна адказаць такім людзям, хоць і сёння не разумее матываў тых «добрачыліўцаў». Нават першае каханне падлетка было

сапсавана гісторыяй аб сіроцтве. Маці каханага Алы вельмі перажывала, што падумаюць людзі... Жанчына да гэтага часу з горыччу згадвае тыя моманты.

Яе спынялі мінакі ў роднай весцы таты і ўпэўніваліся, ці ведае яна аб сваім паходжанні».

На жаль, да сірот у нашай краіне ставяцца, па словах выдатнага расійскага псіхолога Людмілы Петраноўскай, як да «няшчасных сіротаў» ці «злачынцаў па вызначэнні». **Дырэктар цэнтра псіхалагічнай падтрымкі ўсынавіцеляў «Родныя людзі», псіхалаг Вольга ГАЛАУНЁВА** лічыць, што беларусам яшчэ доўга прыйдзецца працаваць над прыняццем і разуменнем тых, хто чымсьці адрозніваецца ад астатніх, хоць ужо зроблены нейкія крокі ў гэты бок. Сама ж Ала нават сёння стараецца нікому не гаварыць аб сваім паходжанні. Яна не саромеецца, але не хоча сутыкацца з прадурзямым стаўленнем да сябе і сваёй сям'і. Тым часам Вольга Мікалаеўна лічыць сябе шчаслівым чалавекам.

— Я ніколі не шкадавала, што ўзяла Алу, — гаворыць яна. — Мая дачка прынесла мне шмат радасці і перажыванняў, звычайных для любой жанчыны... Я бачу, якая мая Ала цудоўная маці, як ёй удаецца ўсё паспяваць і захоўваць сваю сям'ю моцнай. Гэтага ўсяго магло б і не быць, калі б я тады прыняла іншае рашэнне.

Наталля ТАЛІВІНСКАЯ.

Больш інфармацыі глядзіце на сайце «Звязды».

Формы сямейнага ўладкавання дзяцей-сірот

- Усынаўленне** — заснаваны на судовым рашэнні юрыдычны акт, у сілу якога паміж усынавіцелем і усынаўленым узнікаюць такія ж правы і абавязкі, як паміж бацькамі і дзецьмі.
- Апякунская сям'я** — сям'я, у якой сямейная пара або асобныя грамадзяне выконваюць абавязкі па выхаванні дзяцей-сірот і (або) дзяцей, якія засталіся без апекі бацькоў.
- Прыёмная сям'я** — грамадзяне, прынятыя на працу ва ўпраўленне (аддзел) адукацыі для выканання абавязкаў па доглядзе, выхаванні ў сваіх сем'ях дзяцей, якія засталіся без апекі бацькоў, на падставе тэрміновых працоўных дагавораў. Бацькі-выхавальнікі атрымліваюць заробковую плату за працу па выхаванні дзяцей. У прыёмнай сям'і можа знаходзіцца да 4 дзяцей.
- Дзіцячы дом сямейнага тыпу (ДДСТ)** — прафесійная форма сямейнага клопату пра дзяцей, якія засталіся без апекі бацькоў. Сямейную пару (або грамадзяніна) прымаюць на працу ва ўпраўленне (аддзел) адукацыі на падставе тэрміновых працоўных дагавораў. Бацькі-выхавальнікі атрымліваюць заробковую плату. У ДДСТ змяшчаецца ад 5 да 10 дзяцей.
- Патранатнае выхаванне** — форма ўдзелу грамадзян у выхаванні дзяцей, якія засталіся без апекі бацькоў і знаходзяцца ў дзіцячых інтэрнатных установах, установах прафесійна-тэхнічнай, сярэдняй спецыяльнай, вышэйшай адукацыі. Дзеці могуць перадавацца да патранатных выхавальнікаў у перыяд канікул і на выхадныя дні.

Падрабязней пра ўсынаўленне і дапамогу для ўсынавіцеляў можна даведацца на сайтах: <http://nacedu.by/> і <https://rodnye.by/>